

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

20 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:
președinte
judecători

URSACHE Petru
TOMA Nadejda
ALERGUȘ Constantin
TIMOFTI Vladimir
ȚURCAN Anatolie

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, prin care se solicită casarea parțială a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 decembrie 2017, în cauza penală privindu-l pe

ȘTEFĂNEȚ Maxim XXXXX,
născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 03.08.2017 – 10.10.2017;

Instanța de apel: 31.10.2017 – 06.12.2017;

Instanța de recurs: 15.02.2018 – 20.03.2018.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți din 10 octombrie 2017, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, s-a dispus încetarea procesului penal în privința lui Ștefăneț M. cu liberarea acestuia de la răspunderea penală în baza art. 54 Cod penal și cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ, și anume încredințarea minorului pentru supraveghere părinților.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt*, a constatat că Ștefăneț M. într-un loc nestabil și timp nestabil, a dobândit ilegal o cantitate de droguri sub formă de marijuana pe care o păstra asupra sa, fără scop de înstrăinare. La data de 20 aprilie 2017 ultimul aflându-se pe str. Ștefan cel Mare lângă casa nr.7 din mun. Bălți, a fost stopat de către angajații de poliție, deoarece a apărut o bănuială că ultimul a consumat droguri, la ce acesta a scos din buzunarul pantalonilor un pachet de hîrtie pe care l-a aruncat la

pământ, care ulterior a fost ridicat în cadrul cercetării la fața locului și împachetat într-un pachet din polietilenă de culoare neagră și sigilat cu sigila 105 MAI RM.

Conform raportului de expertiză nr.34/12/2-R-503 din 04.05.2017, masa vegetală uscată, mărunțită de culoare verde, din pachetul din polietilenă prezentată la expertiză, ridicată la data de 20 aprilie 2017 de la cet. Ștefăneț M. reprezintă marijuana, care se atribuie la substanțele stupefiante-droguri de origine vegetală, neutilizată în scopuri medicale, obținută artizanal din plantele de cânepă. Masa substanței stupefiant marijuana, în stare uscată, prezentată spre cercetare, constituie 2,124 gr., adică proporții mari, pe care ultimul o păstra asupra sa, fără scop de înstrăinare.

Marijuana este inclusă în lista nr. 1 din Tabel nr. 1 - *Substanțe narcotice psihotrope ce nu se aplică în scopuri medicale*, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1088 din 05.10.2004 și Hotărârea Guvernului nr.79 din 23.01.2006.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 217 alin. (2) Cod penal – *circulația ilegală a substanțelor narcotice, exprimată prin procurarea și păstrarea substanțelor narcotice săvârșită în proporții mari și fără scop de înstrăinare*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de încetare în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apel de către procuror, care fără contestarea sentinței în latura penală, a solicitat încasarea de la Ștefăneț M. a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului în sumă de 5600 lei, care au fost suportate de stat pentru efectuarea expertizelor chimice nr. 34/12/2-R-503 din 04.05.2017 și nr. 34/12/2-R-925 din 13.07.2017, în acest sens fiind menționate că, reieșind din art. 143 Cod de procedură penală, atare expertize nu sunt incluse în lista celor prevăzute expres la alin. (1) al normei date, ca fiind obligatorii, adică legea permite ca cheltuielile suportate de stat să fie încasate de la inculpat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 decembrie 2017, apelul procurorului a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței atacate fără careva modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, solicitarea apelantului-procuror de a încasa de la inculpat cheltuielile judiciare în sumă de 5600 lei, suportate de stat pentru efectuarea expertizelor chimice, urmează a fi respinsă, din motiv că, potrivit art. 143 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală *expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea circumstanțelor enumerate în aliniatul nominalizat, inclusiv și în cazul când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză*. Tot aici, instanța a făcut trimitere la prevederile art.143 alin. (2) din legea procesuală, care stipulează că *plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1) se face din contul bugetului de stat*.

Drept urmare, s-a indicat că, în cazurile când expertiza a fost ordonată de organul de urmărire penală, plățile necesare pentru efectuarea expertizei vor fi achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat, care urmează a fi puse în sarcina părții acuzării.

La caz, cheltuielile judiciare în sumă de 5600 lei, au fost cheltuiți de stat pentru

efectuarea expertizelor chimice nr. 34/12/2-R-503 din 04.05.2017 și nr. 34/12/2-R-925 din 13.07.2017, care au fost ordonate de către OUP, acestea fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, urmînd a fi puse în sarcina părții acuzării.

Totodată, instanța a menționat că, potrivit art. 100 alin. (2) Cod de procedură penală și art. 6 paragraf. 2 CEDO, sarcina probațiunii e pusă în seama organului de urmărire penală, iar persoana acuzată de un delict beneficiind de prezumția nevinovăției nu poate fi obligată să-și dovedească nevinovăția sa.

În același context, instanța de apel a făcut referire și la prevederile art.11 alin.(2) al Legii nr.68 din 14.04.2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, potrivit căroră, expertiza judiciară se efectuează în temeiul actului de dispunere a expertizei judiciare, emis în conformitate cu prevederile legislației de procedură.

Pentru considerentele expuse, instanța a conchis asupra respingerii argumentelor procurorului din cererea de apel, în vederea încasării de la inculpat a sumei de 5600 lei cheltuiți de stat pentru efectuarea expertizelor judiciare, deoarece acestea au fost dispuse de către organul de urmărire penală în vederea demonstrării apartenenței masei vegetale uscate depistate la inculpat, la categoria drogurilor, care sunt incluse în lista nr. 1 Tabel nr. 1 - Substanțe narcotice psihotrope ce nu se aplică în scopuri medicale, aprobată de Hotărârea Guvernului nr. 1088 din 05.10.2004 și Hotărârea Guvernului nr.79 din 23.01.2006, ce la rîndul său a determinat încadrarea juridică a faptei, acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii - pusă în sarcina părții acuzării, dar nu a inculpatului.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, procurorul a atacat-o cu recurs ordinar, prin care solicită casarea parțială a acesteia și încasarea cheltuielilor judiciare de la inculpat în sumă de 5600 lei.

În motivarea recursului, se menționează că decizia instanței de apel este ilegală și pasibilă casării, deoarece nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Recurentul indică că cheltuielile judiciare în quantum de 5600 lei au fost suportate de către stat pentru efectuarea expertizelor, inclusiv, la solicitarea avocatului în interesele inculpatului în cadrul pregătirii poziției de apărare a celui din urmă.

Or, art.142 alin. (2) Cod de procedură penală indică expres că părțile din inițiativă proprie și pe cont propriu, sunt în drept să înainteze cerere despre efectuarea expertizei pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor acestora.

Totodată, conform art. 227 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Pct. 1) alin.(2) al aceluiași articol, prevede că cheltuielile judiciare cuprind sumele plătite sau care urmează a fi plătite, inclusiv expertilor.

Art. 227 alin. (3) Cod de procedură penală indică că cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat, dacă legea nu prevede altă modalitate. Conform art.228 alin.(3) Cod de procedură penală, expertului și specialistului li se recuperează, de

asemenea, costul materialelor care le aparțin și care au fost utilizate pentru executarea însărcinării respective.

Conform art.229 alin.(1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Odată ce inculpatul Ștefăneț M. a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 217 alin. (2) Cod penal, cheltuielile judiciare suportate pentru efectuarea expertizelor sus-indicate, urmează să fie încasate la fel de la dînsul, cauza fiind examinată în baza art. 364¹ Cod de procedură penală.

Reieșind din cele expuse, procurorul consideră că atît prima instanță, cît și cea de apel nu au clarificat obiectiv necesitatea încasării cheltuielilor de judecată, adoptînd hotărîri neargumentate în această parte.

În drept, recurentul își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

7. Judecând recursul ordinar declarat de procuror, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, pentru considerentele ce urmează.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecînd recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărîrii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Raționamentele care au stat la baza soluției de admitere a recursului declarat, în drept, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia judecînd recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea parțială a hotărîrii atacate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, în cazul în care eroarea judiciară poate fi corectată de către instanță, la această etapă a procedurilor.

Tot aici, urmează a se reitera că, rațiunea exercitării căii de atac, în particular avîndu-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanțele ierarhic inferioare la etapele precedente de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

La caz, reieșind din analiza textuală a cererii de recurs se constată că procurorul contestă decizia instanței de apel doar în partea respingerii demersului său de a încasa cheltuielile de judecată în cuantum de 5600 lei de la inculpat, considerînd că, în acest aspect, instanța de apel nefondat i-a respins cererea.

În partea soluționării laturii penale, careva obiecții partea acuzării nu înaintează, respectiv soluția în această parte se menține integral.

Așadar, verificînd materialele dosarului, raportat la criticele avansate de procuror în fața instanței de recurs, Colegiul conchide asupra admiterii parțiale a acestora. Mai exact, Colegiul penal lărgit găsește nefondată revendicarea procurorului în partea ce ține de încasarea întregii sume de 5600 lei de la inculpat, în folosul statului, cheltuiți pentru efectuarea celor două expertize chimice ordonate de către OUP, fiind de opinia că costul primei expertize urmează a fi încasat din contul bugetului de stat, iar pentru cea de-a doua expertiză urmează să achite inculpatul, întrucât acesta a insistat asupra efectuării ei.

În dispoziția art. 142 alin. (1) Cod de procedură penală, sunt expres indicate temeiurile pentru dispunerea și efectuarea expertizei judiciare, și anume expertiza judiciară se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza penală sînt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei, tehnicii, artei, meșteșugului sau în alte domenii.

În același sens, se relevă că, potrivit art. 143 alin. (1) Cod de procedură penală, expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea circumstanțelor enumerate în aliniatul nominalizat, *inclusiv și în cazul când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul.*

Potrivit actelor dosarului, cauza dată ține de învinuirea lui Ștefăneț M. de circulația ilegală a substanțelor narcotice, exprimată prin procurarea și păstrarea substanțelor narcotice săvîrșită în proporții mari și fără scop de înstrăinare.

Ca atare, în toate cauzele care au ca obiect de instrumentare infracțiunile legate de traficul de substanțe narcotice pentru determinarea tipului de droguri, precursori, etnobotanice și analogii acestora, a proporțiilor acestora, a denumirilor și proprietăților lor, a originii, modului de preparare, prelucrare, precum și pentru stabilirea apartenenței plantelor la cele care conțin droguri, precursori, etnobotanice și analogii acestora ce constituie obiectul acțiunilor criminale, sunt necesare cunoștințe speciale, iar instanțele de judecată pentru justa soluționare a cauzei trebuie să dispună de concluziile unei expertize, efectuate doar conform metodicii aprobate de Comitetul permanent de control asupra drogurilor de pe lângă Ministerul Sănătății al R. Moldova, care se vor aprecia în cumul cu alte probe, pentru a stabili adevărul și a putea conchide asupra vinovăției sau nevinovăției persoanei deferite judecării.

Din materialele dosarului, se constată că expertiza chimică nr. 34/12/2-R-503 din 04 mai 2017 efectuată asupra masei vegetale uscate, mărunțite, de culoare verde, din pachetul din polietilenă ridicat la data de 20 aprilie 2017 de la cet. Ștefăneț M., a fost dispusă de agentul constatator Popovici Eu. (*a se vedea f.d. 24*), în vederea constatării dacă obiectele depistate la inculpat se atribuie la substanțe narcotice sau psihotrope, la care specii anume și care este masa lor. Costul unei atare expertize a fost de 2800 lei. (*a se vedea f.d. 26*)

După aceasta, rezultatele raportului de expertiză chimică nr. 34/12/2-R-503 din 04 mai 2017 au fost folosite de partea acuzării pentru a-l incrimina pe inculpat în baza art. 217 alin. (2) Cod penal, ceea ce rezultă din fapta ce i-a fost imputată inculpatului prin actul de sesizarea a instanței.

În situația când efectuarea expertizei a fost dispusă de către organul de urmărire penală pentru acumularea probatoriului, plățile necesare pentru efectuarea acesteia urmează a fi achitate din contul mijloacelor bănești ale bugetului de stat, nu din contul inculpatului. Or, atare acțiuni procesuale, adică cele ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, trebuie puse în sarcina părții acuzării și nu urmează a fi achitate de inculpat, după cum pledează procurorul.

În principiu, este necesar de a evidenția că taxele percepute pentru efectuarea unei expertize, similare celor disputate aici, în toate cazurile urmează a fi încasate din contul statului, nefiind atins astfel caracterul echitabil al acestei proceduri.

Din ansamblul considerentelor care preced, rezultă că cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizei chimice nr. 34/12/2-R-503 din 04 mai 2017, în sumă de 2800 lei, urmează a fi acoperite integral din contul bugetului de stat, acestea neputând face obiectul unei rambursări din partea inculpatului.

Prin urmare, respingerea cererii procurorului în această parte, de către instanța de apel, este corectă și legală, fiind menținută și de instanța de recurs.

Pe de altă parte, Colegiul penal lărgit nu poate susține poziția instanței de apel, care i-a respins integral cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare suportate de stat, adică inclusiv și pentru efectuarea celei de-a doua expertize chimice, efectuată la demersul înaintat de partea apărării.

Or, după cum se constată din actele cauzei, ofițerul de urmărire penală, Sîrbu R., la demersul inculpatului minor și a avocatului acestuia Rusnac A. a dispus efectuarea unei expertize chimice repetate, în vederea constatării aceluiași circumstanțe: dacă obiectele depistate la inculpat se atribuie la substanțe narcotice sau psihotrope, la care specii anume și care este masa lor. (*a se vedea f.d. 33 și 52*)

Potrivit art. 142 alin. (2) Cod de procedură penală, părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sînt în drept, prin intermediul organului de urmărire penală, al procurorului sau al instanței de judecată, să înainteze instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară o cerere privind efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor.

Art. 75 alin. (3) din Legea nr. 68 din 14.04.2016 *cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar*, prevede că, în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sînt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art.142 alin.(2) Cod de procedură penală, indicat supra.

Prin urmare, în această parte, corect procurorul susține că suma de 2800 lei, cheltuită pentru efectuarea expertizei chimice repetate nr. 34/12/2-R-925 din 13 iulie 2017, la demersul inculpatului și a apărătorului acestuia, urmează a fi încasată de la inculpat, după cum prevede legea.

Totodată, Colegiul reține că inculpatul Ștefăneț M. la momentul comiterii infracțiunii era minor și prin sentință s-a dispus liberarea acestuia de la răspunderea penală în baza art. 54 Cod penal, cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ, și anume încredințarea minorului pentru supraveghere părinților.

Cauza în privința lui Ștefăneț M. a fost judecată de instanța de fond în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, adică inculpatul a recunoscut integral fapta prejudiciabilă săvîrșită și s-a căit sincer de cele comise, acceptând judecarea cauzei în procedură simplificată.

Infracțiunea de care Ștefăneț M. se face vinovat, raportată la art. 16 Cod penal, se atribuie la categoria celor ușoare.

Printre circumstanțele atenuante reținute de prima instanță se enumeră: săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni ușoare, recunoașterea vinei, căința sinceră, contribuirea activă la descoperirea infracțiunii. De asemenea, instanța a menționat că inculpatul a conștientizat pericolul social al acțiunilor sale, a regretat cele comise și a promis pe viitor să nu mai admită atare încălcări.

Legea prevede, în art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală, că instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Avînd în vedere cele consemnate supra, Colegiul penal lărgit ajunge la conchiderea că, inculpatul urmează a fi eliberat de plata cheltuielilor judiciare în sumă de 2800 lei, pentru efectuarea expertizei chimice repetate nr. 34/12/2-R-925 din 13 iulie 2017.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 decembrie 2017, în partea încasării cheltuielilor judiciare, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărîre în această parte, prin care se constată că Ștefăneț Maxim XXXXX urmează să achite cheltuielile judiciare în sumă de 2800 lei, pentru efectuarea expertizei chimice nr. 34/12/2-R-925 din 13 iulie 2017, totodată acesta se eliberează de la plata cheltuielilor respective, în baza art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală.

Celelalte dispoziții ale deciziei instanței de apel se mențin fără modificări.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 20 martie 2018.

Președinte

URSACHE Petru

Judecător

TOMA Nadejda

Judecător

ALERGUȘ Constantin

Judecător

TIMOFTI Vladimir

Judecător

ȚURCAN Anatolie